

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 16 januari 2019

16/2019

Lag om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om förutsättningar som gäller arbete och bosättning vid tillämpningen av lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner på personer som kommer från utlandet till Finland eller flyttar från Finland till utlandet. Lagen tillämpas tillsammans med lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner.

Med lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner avses följande lagar:

1) folkpensionslagen (568/2007), barnbidragslagen (796/1992), lagen om handikappförmåner (570/2007), lagen om garantipension (703/2010), och lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007), vilka ingår i tillämpningsområdet för EU-förordning 883/2004, samt

2) lagen om moderskapsunderstöd (477/1993), lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) och lagen om underhållsstöd (580/2008).

Vid tillämpning av denna lag har EU-förordning 883/2004 företräde.

2 §

Begränsning av tillämpningsområdet

På personer som omfattas av en annan stats lagstiftning om social trygghet enligt en av Finland ingången överenskommelse om social trygghet, tillämpas inte denna lag till den del som något annat följer av överenskommelsens tillämpningsområde.

Denna lag tillämpas inte på en utländsk medborgare, som i Finland

1) tjänstgör som diplomatisk representant för en annan stat eller som dess utsända konsul,

2) tjänstgör vid Förenta Nationerna eller ett av dess fackorgan, vid en representation som någon av Europeiska unionens institutioner upprätthåller eller vid en av Europeiska unionens byråer eller vid någon annan mellanstatlig organisation,

3) hör till den administrativa eller tekniska personalen vid en annan stats utrikesrepresentation eller till dess tjänstepersonal,

4) arbetar som en annan stats utsända tjänsteman,

5) är familjemedlem till och bor i samma hushåll som en person som avses i 1–4 punkten, och inte på grund av sin egen förvärvsverksamhet anses vara arbetstagare, stipendiat eller företagare i Finland, eller

6) är privat hembiträde hos en person som avses i 1 eller 3 punkten och lyder under en annan stats lagstiftning om social trygghet.

Det som föreskrivs i 3–6 punkten gäller inte en person som på det sätt som avses i 5 § i denna lag har varit bosatt eller arbetat i Finland omedelbart innan anställningsförhållandet inleddes.

Den som ansöker om asyl i Finland omfattas inte av denna lag innan hans eller hennes ansökan om internationellt skydd har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *ett land som tillämpar EU-lagstiftning* en medlemsstat i EU, en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Schweiz,

2) *EU-förordning 883/2004* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och i tillämpliga delar den föregående förordningen rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen,

3) *EU-förordning 987/2009* rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,

4) *arbete* arbete i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande, forskningsarbete som huvudsyssla, samt arbete som avses i 4 § i lagen om sjömanspensioner (1290/2006), dock med undantag av arbete som enligt lagens 5 § 2 mon. 2 punkten inte hör till den lagens tillämpningsområde,

5) *företagare* en person som enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) är skyldig att teckna en i den lagen föreskriven försäkring eller en i 3 § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) avsedd lantbruksföretagare som är skyldig att teckna en i den lagen föreskriven försäkring,

6) *utsänd arbetstagare* en i Finland enligt lagen om pension för arbetstagare (395/2006) försäkrad person som arbetsgivaren har sänt till ett annat land för att arbeta och som är anställd hos denna arbetsgivare eller hos ett företag som hör till samma ekonomiska helhet,

7) *biståndsarbetare* en person som arbetar med ett utvecklingssamarbetsprojekt, om biståndsanslag ur Finlands statsbudget används för finansiering av projektet, eller om det rör sig om ett projekt som finska staten deltar i på annat sätt genom verksamheten inom en internationellt etablerad internationell organisation,

8) *studerande* en person, vars vistelse i Finland eller utlandet har studier på andra stadiet, avläggande av yrkesinriktad examen eller examen inom utbildning på högre nivå eller delar av en sådan examen som huvudsaklig orsak,

9) *forskare* en person som avlägger doktorsexamen eller bedriver vetenskaplig forskning efter doktorsexamen,

10) *stipendiat* en i 8 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedd person som är skyldig att teckna en i lagen föreskriven försäkring,

11) *familjemedlem* en persons make och personens eller makens barn som inte har fyllt 18 år; med makar jämställs två personer som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

16/2019

4 §

Krav på uppehållstillstånd

Tillämpningen av lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner förutsätter att vistelsen i landet är laglig. Om det för vistelsen krävs uppehållstillstånd, ska tillståndet vara i kraft.

Kravet på uppehållstillstånd enligt denna lag är uppfyllt redan från och med den tidpunkt då tillståndsansökan lämnades in, om uppehållstillståndet har sökts i Finland och beviljats.

5 §

Bosättning i Finland

Lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner tillämpas på i Finland stadigvarande bosatta personer som har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem här och som ständigt huvudsakligen vistas här.

6 §

Vistelse utomlands

En person anses fortfarande vara bosatt i Finland om personen bor stadigvarande i Finland, men vistas tillfälligt utomlands under högst sex månader.

En person som vistas utomlands upprepade gånger så att den sammanhängande vistelsen utomlands inte överstiger sex månader anses vara bosatt i Finland om personens egentliga bostad fortsättningsvis är i Finland.

I länder som tillämpar EU-lagstiftning bedöms vistelsen på det sätt som avses i EU-förordning 883/2004 och EU-förordning 987/2009.

2 kap.

Flyttning till Finland

7 §

Arbetstagare vid tillämpning av förmånslagstiftningen

Vid tillämpningen av de lagar som nämns i 1 § 2 mom. 1 punkten i denna lag betraktas en person som kommer till Finland för att arbeta som arbetstagare om personens förvärvsinkomster åtminstone motsvarar beloppet av grunddagpenningen enligt 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) omvandlad till månadsinkomst på det sätt som avses i 6 kap. 2 § 3 mom. i den lagen. Personen betraktas som arbetstagare från och med tidpunkten då denne börjar arbeta och så länge som det arbete som uppfyller inkomstkravet fortsätter.

8 §

När arbetet minskar, avbryts eller upphör

Vid tillämpningen av de lagar som nämns i 1 § 2 mom. 1 punkten har en person fortsättningsvis ställning som arbetstagare, om personen har arbetat under minst sex månader och arbetet därefter har minskat eller avbrutits så att personens inkomstnivå inte längre uppfyller kravet enligt 7 §. Också en person som har arbetat i minst sex månader har, om arbetet har upphört och personen har registrerat sig som arbetslös arbetssökande på det sätt som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012), fortsatt-

ningsvis ställning som arbetstagare. En förutsättning för att ställningen som arbetstagare ska fortsätta är att personen inte omfattas av ett annat lands lagstiftning om social trygghet.

En i 1 mom. avsedd person anses ha ställning som arbetstagare högst tre månader efter det att arbetet minskat, avbrutits eller upphört, eller om det krävs att personen har uppehållstillstånd, högst fram till dess att uppehållstillståndet upphör att gälla.

9 §

Företagare eller stipendiat vid tillämpning av förmånslagstiftningen

Vid tillämpning av de lagar som nämns i 1 § 2 mom. 1 punkten betraktas en person som i egenskap av företagare kommer till Finland som företagare från och med den tidpunkt då personens försäkring enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare börjar gälla. Som stipendiat betraktas en person från och med den tidpunkt då personens försäkring enligt lagen om pension för lantbruksföretagare börjar gälla. Personen betraktas som företagare eller stipendiat så länge som den enligt pensionslagstiftningen försäkrade verksamheten fortsätter.

10 §

Andra fall av flyttning till Finland

I andra fall än de som avses i 7–9 § avgörs en till Finland flyttande persons rätt till bösättningsbaserade sociala förmåner genom bedömning av personens bösättning med beaktande av samtliga omständigheter. När någon annan än en arbetstagare eller företagare flyttar från ett land som tillämpar EU-lagstiftning till Finland bedöms dennes bösättning i Finland i första hand i enlighet med EU-förordning 883/2004 och EU-förordning 987/2009.

När en person som flyttar till Finland från ett land som inte tillämpar EU-lagstiftning bedöms dennes bösättning i Finland med beaktande av vad som i 4 § i lagen om hemkommun (201/1994) föreskrivs om bestämmande av hemkommun och bostad för en person som kommit till Finland.

En studerandes bösättning i Finland bedöms i enlighet med 1 och 2 mom. vid tillämpningen av de lagar som nämns i 1 § 2 mom. 1 punkten. En studerande som vistas i Finland enbart för att genomföra studier betraktas inte som bösatt i Finland vid tillämpning av de lagar som nämns i 1 § 2 mom. 2 punkten.

Om en sammantagen bedömning av en persons omständigheter visar att bösättningen är stadigvarande, anses personen vara bösatt i Finland från och med ankomsten till landet. Om en person vid ankomsten till landet inte anses flytta och bösätta sig stadigvarande, men omständigheterna senare förändras så att bösättningen kan betraktas som stadigvarande, anses personen vara bösatt i Finland från och med att omständigheterna förändrades.

3 kap.

Flyttning från Finland till utlandet

11 §

Arbete vid utrikesrepresentationen och därmed jämförbara anställningsförhållanden

En person som arbetar utomlands anses ha ställning som bösatt i Finland vid tillämpningen av lagstiftningen om bösättningsbaserade sociala förmåner, om personen

1) såsom medlem av den utstationerade personalen arbetar inom Finlands utrikesrepresentation och står i anställningsförhållande till finska staten,

2) är anställd hos finska staten utomlands eller som privat hembiträde hos någon som avses i 1 punkten, förutsatt att personen arbetade på det sätt som avses i 7 § eller bodde i Finland på det sätt som avses i 5 § omedelbart innan anställningsförhållandet utomlands började,

3) är anställd i något annat uppdrag som är jämförbart med uppdrag som avses i 1 punkten, åtnjuter samma privilegier och immunitet som de diplomatiska representanterna och står i anställningsförhållande till en finländsk arbetsgivare.

Utrikesministeriet eller en annan i 1 mom. avsedd arbetsgivare ska lämna uppgifter till Folkpensionsanstalten om när i 1 mom. avsedda personers arbete utomlands har inletts och avslutats, om avbrott i arbetet och om andra omständigheter som påverkar den sociala tryggheten.

12 §

Arbete och studier utomlands

En person som vistas högst fem år utomlands anses vid tillämpningen av lagstiftningen om bosättningsbaserade sociala förmåner fortsättningsvis ha ställning som bosatt i Finland, om personen är

1) utsänd arbetstagare hos en finsk arbetsgivare som sänt personen utomlands från Finland,

2) arbetstagare hos en finsk arbetsgivare som har anställt personen utomlands,

3) biståndsarbetare som arbetar utomlands,

4) forskare på heltid eller stipendiat.

En heltidsstuderande som vistas utomlands anses fortsättningsvis ha ställning som bosatt i Finland högst tills heltidsstudierna upphör.

En företagare som lämnar Finland anses fortsättningsvis ha ställning som bosatt i Finland i högst ett år, förutsatt att pensionsförsäkringen gäller på det sätt som föreskrivs i 6 § 2 mom. i lagen om pension för företagare eller i 8 § 2 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare.

Efter den i 1 eller 3 mom. nämnda maximitiden ska den berörda personen återvända till Finland för åtminstone sex månader för att denne under en ny utlandsvistelse ska anses som fortsättningsvis bosatt i Finland.

Personer som avses i denna paragraf bevarar genom anmälan sin ställning som bosatta i Finland. Anmälan ska göras till Folkpensionsanstalten senast vid återflyttningen till Finland. En arbetsgivare ska tillsammans med arbetstagaren lämna uppgifter till Folkpensionsanstalten om när arbetet utomlands har inletts och avslutats. Likaså ska forskare på heltid och stipendiater, heltidsstuderande och företagare anmäla när forskningsarbete, verksamhet som utförts med stöd av stipendium, studier eller företagsverksamhet utomlands har inletts och avslutats.

13 §

Familjemedlemmar

De familjemedlemmar till en i 11 eller 12 § avsedd person som vistas utomlands tillsammans med och bor i samma hushåll som denne anses ha ställning som fortsättningsvis bosatta i Finland, om inget annat följer av EU-förordning 883/2004 eller en internationell överenskommelse.

Detsamma gäller de familjemedlemmar till en person som vistas utomlands tillsammans med och bor i samma hushåll som denne, om personen enligt EU-förordning 883/2004 eller en internationell överenskommelse som är bindande för Finland omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet och om inget annat följer av den EU-förordningen eller internationella överenskommelsen.

16/2019

Familjemedlemmarna ska lämna uppgifter om utlandsvistelsen till Folkpensionsanstalten senast vid återflyttningen till Finland.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

14 §

Skyldighet att lämna uppgifter

Utöver vad som föreskrivs i 11–13 § och i lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner om skyldighet att lämna uppgifter, ska följande förändringar i omständigheterna anmälas till Folkpensionsanstalten utan dröjsmål:

- 1) inledande av arbete utomlands,
- 2) flyttning till utlandet för tillfällig eller varaktig vistelse, samt
- 3) inträde i ett annat lands sociala trygghet.

15 §

Lagens förhållande till lagstiftningen om bosättningsbaserade förmåner

I samband med förmånsbeslut avgörs det hur bestämmelserna i denna lag om bosättning och arbete inverkar på förmånerna enligt de lagar som nämns i 1 § 2 mom.

16 §

Folkpensionsanstaltens skyldighet att informera och fatta beslut

Folkpensionsanstalten informerar en person som flyttar utomlands och vars kontaktuppgifter är kända om hur flyttningen påverkar grunderna för hur den sociala tryggheten bestäms.

På särskild begäran fattar Folkpensionsanstalten beslut om hur omständigheter som anknyter till en flyttning till utlandet inverkar på förmåner enligt de lagar som nämns i 1 § 2 mom. även när inget förmånsbeslut behöver fattas. Vid sökande av ändring i beslutet iakttas vad som föreskrivs i 12 kap. i folkpensionslagen.

17 §

Folkpensionsanstaltens rätt att få uppgifter

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att av statliga och kommunala myndigheter och andra offentligrättsliga sammanslutningar, Pensionsskyddscentralen, pensions- och försäkringsanstalter samt arbetsgivare avgiftsfritt få de uppgifter som är nödvändiga för avgörande av ärenden som är under behandling, eller annars för verkställigheten av uppdrag enligt denna lag eller enligt en för Finland bindande internationell rättsakt som gäller social trygghet.

Utöver vad som föreskrivs i 29 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har Folkpensionsanstalten rätt att med hjälp av teknisk anslutning få sekretessbelagda uppgifter som avses i denna paragraf.

Med hjälp av en teknisk anslutning som öppnats med stöd av denna paragraf får sekretessbelagda uppgifter också inhämtas utan samtycke av den vars intressen skyddas genom sekretessen. Innan den tekniska anslutningen öppnas ska den som begär uppgifter lägga fram utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

16/2019

En i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) avsedd registrerad har inte rätt enligt artikel 18.1 a i den förordningen att kräva att Folkpensionsanstalten begränsar behandlingen av personuppgifter när Folkpensionsanstalten utför en uppgift enligt denna lag, om den registrerades krav på begränsning är uppenbart ogrundat.

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

Genom denna lag upphävs lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). En hänvisning någon annanstans i lag till den lag som upphävts genom denna lag betraktas som en hänvisning till denna lag.

19 §

Övergångsbestämmelser

En person vars tillfälliga vistelse utomlands har börjat före ikraftträdandet av denna lag anses vara bosatt i Finland fram till den dag som personen har anmält vara den tillfälliga vistelsens sista dag, dock högst i ett år efter flyttningen till utlandet.

Ett beslut av Folkpensionsanstalten som meddelats med stöd av 5, 7 eller 8 § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet, vilken upphävs genom denna lag, gäller trots denna lag under den tid som anges i beslutet. En person som avses i 12 och 13 § i denna lag och som vistas utomlands när denna lag träder i kraft anses ha flyttat utomlands vid ikraftträdandet.

Bestämmelserna i 13, 13 a, 13 b, 14 och 14 a § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet tillämpas på de beslut som Folkpensionsanstalten har meddelat med stöd av den lagen före ikraftträdandet av denna lag.

Helsingfors den 11 januari 2019

Republikens President

Sauli Niinistö

Social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila